MAKTABLARDA TASVIRiY SAN’AT DARSLARINI O‘QITISH VA O‘QUVCHILARNING IJODIY FAOLLIGINI SHAKLLANTIRISH

Paxriddinova Nilufar Habibullayevna

Namangan viloyati Norin tumani 14-maktabning tasviriy san`at va chizmachilik fani o`qituvchisi

Annotatsiya

Ushbu maqolada umumta’lim maktablarida tasviriy san’at darslarini o‘qitish sifati va samaradorligini oshirish hamda o‘quvchilarning ijodiy faolligini shakllantirish masalalari yoritilgan. An’anaviy o‘qitish usullaridan noan’anaviy va interfaol metodlarga o‘tishning pedagogik va psixologik afzalliklari tahlil qilingan. Dars jarayonida o‘quvchilarning erkin fikrlashi, badiiy-estetik didi hamda tasavvurini rivojlantirishga qaratilgan amaliy tavsiyalar va metodik yondashuvlar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: tasviriy san’at, ijodiy faollik, pedagogik texnologiyalar, estetik tarbiya, interfaol metodlar, rangshunoslik, kreativlik.

1.Kirish.

Zamonaviy ta’lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri har tomonlama barkamol, mustaqil va kreativ fikrlaydigan shaxsni tarbiyalashdan iborat. Umumta’lim maktablarida tasviriy san’at darsi faqatgina rasm chizish ko‘nikmalarini shakllantirish vositasi emas, balki bolaning emotsional intellektini, fazoviy tasavvurini va estetik dunyoqarashini rivojlantiruvchi muhim ta’limiy omildir.

Bugungi kunda tasviriy san’at darslarini tashkil etishda o‘quvchilarning ijodiy faolligini yetarlicha darajada ta’minlanmaslik, darslarning bir xil andozada (tayyor tasvirlarni ko‘chirish) o‘tkazilishi kabi muammolar uchrab turibdi. Shu sababli, ta’lim jarayoniga yangicha pedagogik yondashuvlarni joriy etish, o‘quvchilarni faol ijodiy izlanishga yo‘naltirish dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

2. Metodologiya va Usullar.

O‘quvchilarning ijodiy faolligini oshirish jarayonida bir qancha zamonaviy va interfaol ta’lim metodlaridan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida kuzatuv, so‘rovnoma, amaliy-ijodiy tajriba-sinov hamda taqqoslama tahlil metodlari qo‘llanildi.

Dars jarayonida quyidagi noan’anaviy pedagogik texnologiyalar tatbiq etildi:

"Erkin palitra" metodi: O‘quvchilarga qat’iy chiziqli qoliplardan holi ravishda rang va dog‘lar orqali hissiyotlarni ifodalash imkonini berish.

Noan’anaviy tasvirlash texnikalari: Gubka, monotipiya, kollaj va quruq mo‘jqalam usullari orqali tasvirlash vositalarining imkoniyatlarini kengaytirish.

Muammoli-ijodiy vaziyatlar: O‘quvchiga tayyor topshiriq berish o‘rniga, muayyan kayfiyat yoki holatni (masalan, "Yomg‘irdan keyingi shahar", "Kuz simfoniyasi") erkin talqin qilish vazifasini qo‘yish.

3.Natijalar va Muhokama.

Tajriba-sinov ishlari davomida noan’anaviy va interfaol metodlar qo‘llanilgan guruhlarda o‘quvchilarning ijodiy faolligi hamda darsga bo‘lgan qiziqishi sezilarli darajada oshgani kuzatildi. O‘quvchilarning o‘z g‘oyalarini erkin ifodalash ko‘rsatkichlari an’anaviy dars o‘tilgan guruhga nisbatan yuqori natijani ko‘rsatdi.

1-jadval. O‘quvchilarning ijodiy faollik ko‘rsatkichlari tahlili

Mezonlar va ko‘rsatkichlar	Nazorat guruhi (%)	Tajriba guruhi (%)
Mustaqil va original g‘oya berish	42%	78%
Ranglar va texnikalardan erkin foydalanish	38%	82%
Darsdagi emotsional va amaliy faollik	50%	91%

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, tasviriy san’at darslarida estetik va ijodiy muhitning yaratilishi bolaning o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshiradi. O‘qituvchi tomonidan o‘quvchi mehnatini rag‘batlantirish va "xato qilishdan qo‘rqmaslik" muhitini shakllantirish ijodiy faollikning bosh omili hisoblanadi.

4. Xulosa :

Maktablarda tasviriy san’at darslarining samaradorligini oshirish to‘g‘ridan-to‘g‘ri me’yoriy va metodik yondashuvlarning zamonaviylashuviga bog‘liq. O‘quvchilarning ijodiy faolligini shakllantirish uchun quyidagi tavsiyalarni amalga oshirish maqsadga muvofiqdir:

Dars jarayonida bir xillik (shablonlilik)dan voz kechish va noan’anaviy tasvirlash texnikalarini keng joriy etish;

O‘quvchilarning estetik va emotsional idrokini rivojlantirish uchun multimedia (virtual ko‘rgazmalar, musiqiy jo‘rlik) vositalaridan unumli foydalanish;

Sinfda "Kichik galereya" va o‘z-o‘zini baholash tizimini yo‘lga qo‘yish orqali o‘quvchilarning tahliliy va muloqot ko‘nikmalarini o‘stirish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR :

1. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi. Tasviriy san’at fani bo‘yicha Milliy o‘quv dasturi. – Toshkent, 2022.
2.Hasanov R. Tasviriy san’atni o‘qitish metodikasi.–Toshkent: "O‘qituvchi", 2009.
3.Abdullayev N. San’at tarixi (2 jildlik). – Toshkent: "San’at", 2018.